

Paltamon kunnan esiopetuksen
Lukuvuosisuunnitelma (Kirkonkylä)
2025-2026

Khall 01.09.2025 § 192

Sisälllys

1.	PALTAMON KUNNAN ESIOPETUSRYHMÄT 2025–2026	3
2.	YHTEISTYÖ ESIOPETUKSESSA	4
2.1	Esiopetuksen henkilökunta ja yhteistyö esiopetusryhmien välillä	4
2.2	Joustava esi- ja alkuopetus	5
2.3	Yhteistyö huoltajien kanssa	5
2.4	Yhteistyö esiopetuksen ja perusopetuksen välillä	6
3.	TOIMINTAA OHJAAVAT ARVOT	7
4.	ESIOPETUKSEN TOIMINTA	9
4.1	Oppimisympäristöt	9
4.2	Arviointi esiopetuksessa	10
4.3	Esiopetuksen tavoitteet ja sisällöt	11
4.4	Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa	12
4.5	Oppimisen alueet	17
5.	TUKI JA OPPILASHUOLTO ESIOPETUKSESSA	24
5.1	Ryhmäkohtaiset tukimuodot	24
6.	ESIOPETUKSEN TAPAHTUMAT	27
7.	TERVEYTEEN LIITTYVÄT KÄYTÄNNÖT ESIOPETUKSESSA ... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	

1. PALTAMON KUNNAN ESIOPETUSRYHMÄT 2025–2026

Toimikaudella 2025–2026 Paltamon kunnan esiopetuksessa on yhteensä 22 lasta. Kirkonkylällä Männynkävyyn esiopetuksessa on 15 lasta ja Kontiomäellä esiopetuksessa on seitsemän lasta.

Kirkonkylän esiopetusryhmä toimii Korpitien monitoimikeskuksessa sijaitsevassa päiväkotiki Männynkävyssä, samassa toimintaympäristössä viskariryhmän kanssa. Esiopetusryhmässä toimii yksi varhaiskasvatuksen opettaja ja kaksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa sekä viskariryhmän kanssa yksi yhteinen varhaiskasvatuksen ryhmänavustaja. Esiopetuksen opettaja ja viskariryhmän opettaja toteuttavat yhteisopettajuutta. Ryhmä ruokailee klo 10.45 monitoimikeskuksen ruokalassa.

Päivittäinen maksuton esiopetus on ajalla 13.8.–19.12.2025 ja 7.1.–29.5.2026. Kirkonkylällä esiopetus järjestetään klo 8.45–12.45 välisenä aikana.

Esiopetus noudattaa koulujen loma-aikoja:

Syysloma ma 13. - su 19.10. (vko 42)

Itsenäisyyspäivä la 6.12.

Joululoma la 20.12.25 - ti 6.1.26

Urheiluloma ma 2. - su 8.3. (vko 10)

Pääsiäisloma pe 3.4. - ma 6.4.

Vappu pe 1.5.

Helatorstai to 14.5.

Esiopetuksen työaika päättyy pe 29.5.2026

2. YHTEISTYÖ ESIOPETUKSESSA

2.1 Esiopetuksen henkilökunta ja yhteistyö esiopetusryhmien välillä

Kontiomäen esiopetusryhmä

Iiris Tikkanen, luokanopettaja

Virpi Kovalainen, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja

Kirkonkylän esiopetusryhmä

Maisa Valtanen, varhaiskasvatuksen opettaja

Tytti Leinonen, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja

Marko Korkiamäki, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja

Soili Huusko, varhaiskasvatuksen ryhmäavustaja

Päiväkodin johtajat

Anna Sivonen, varhaiskasvatuspäällikkö, päiväkodin johtaja, Männynkäpy

Katja Lipponen, päiväkodin johtaja, Mesikämmen

Kati Tyni, koulunjohtaja, Kontiomäen koulu

Minna Härkönen, varhaiskasvatuksen kiertävä erityisopettaja vs.

Yhteistyö esiopetusryhmien välillä

Paltamon kunnan esiopetuksessa teemme tiiviisti yhteistyötä kirkonkylän ja Kontiomäen esiopetusryhmien välillä. Tavoitteenamme on, että jokainen lapsi saa aloittaa esiopetuksen jälkeen koulutiensä mahdollisimman tasa-arvoisista lähtökohdista. Kirkonkylän ja Kontiomäen esiopetusta suunnitellaan, arvioidaan ja kehitetään yhdessä. Esiopetuksen opetussuunnitelma ja lukuvuosisuunnitelmat tehdään työryhmässä, johon kuuluu esiopettajat ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Esiopettajat pitävät yhteisen tiimipalaverin vähintään kaksi kertaa syyslukukaudella ja vähintään kaksi kertaa kevätlukukaudella.

Lukuvuoden aikana kirkonkylän ja Kontiomäen esiopetusryhmät tapaavat yhteisissä toimintapäivissä vähintään kerran syyslukukaudella ja vähintään kerran kevätlukukaudella. Näiden tapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään myös etäyhteyksiä, esimerkiksi yhteiset laulu- ja lorutteluhetket teamsin välityksellä sekä perinteistä kirjepostia. Lisäksi esiopetusikäiset lapset osallistuvat koko varhaiskasvatuksen yhteisiin tapahtumiin ja Paltamon kunnan kulttuurikasvatussuunnitelman mukaiseen toimintaan esiopetuksen osalta.

2.2 Joustava esi- ja alkuopetus

Paltamon kunnassa toteutetaan joustavaa esi- ja alkuopetusta. Tavoitteena on laatia joustavan esi- ja alkuopetuksen käsikirja lukuvuoden 2025–2026 aikana. Käsikirjassa tullaan määrittelemään joustavan esi- ja alkuopetuksen toimintamallit, joita sovelletaan toimipaikoissa lukuvuosikohtaisesti lapsen kasvu ja oppiminen, lapsimäärät, oppimisympäristöt ja käytettävissä olevat resurssit huomioiden.

Joustava esi- ja alkuopetus toteutuu esiopetusryhmän ja alkuopetuksen säännöllisenä ja suunnitelmallisena yhteistyönä. Esiopetusryhmä ja alkuopetuksen luokat tapaavat kerran kuussa yhteisissä teema/toimintapäivissä. Yhteiseen toimintaan voi lapsen kasvu ja oppiminen huomioiden osallistua myös viskariryhmän lapsia.

2.3 Yhteistyö huoltajien kanssa

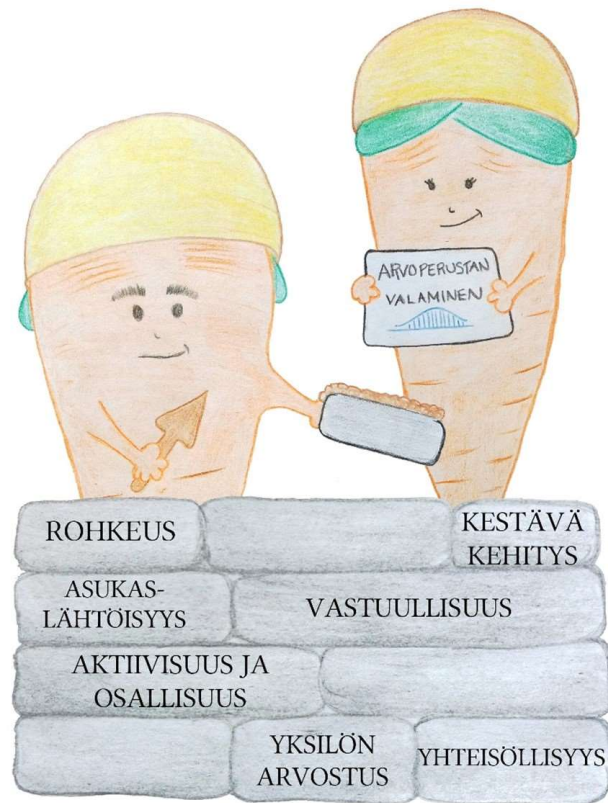
Esiopetuksen onnistumisen kannalta tärkeää on yhteistyö huoltajien kanssa. Yhteistyön tavoitteena ovat avoimet ja luottamukselliset välit henkilökunnan ja perheiden välillä. Toteutamme huoltajien kanssa vuorovaikutuksellista yhteistyötä esimerkiksi keskustelujen ja viestien kautta ja tuemme perheitä heidän kasvatustehtävässään. Laadimme syksyllä jokaiselle lapselle esiopetuksen oppimissuunnitelman yhdessä huoltajien kanssa, ja sovimme kodin ja esiopetuksen yhteiset tavoitteet. Suunnitelmassa lähdetään liikkeelle lapsen vahvuuksista ja positiivisesta vahvistamisesta. Keväällä ennen esiopetuksen päättymistä huoltajien kanssa pidetään lapsen esiopetusvuoden arviointikeskustelu.

Esiopetuksen asioista ja sisällöistä tiedotetaan pääasiassa viestien, tiedotteiden ja Wilman kautta. Esiopetukseen osallistuvien lasten huoltajille pidetään vanhempainilta, jossa vanhemmille kerrotaan tarkemmin toiminnan tavoitteista ja sisällöistä sekä kuullaan vanhempien ajatuksia esiopetuksesta.

2.4 Yhteistyö esiopetuksen ja perusopetuksen välillä

Esiopetusryhmä hyödyntää koulun tiloja ja piha-aluetta sekä osallistuu koulun yhteisiin tapahtumiin. Keväällä esiopetuksessa oleville lapsille järjestetään tutustumiskäyntejä tulevaan koululuokkaan ja opettajaan. Esiopetuksesta siirretään kasvun ja opetuksen kannalta oleelliset tiedot alkuopetukseen yhteistyössä huoltajien kanssa. Tiedonsiirtopalaveri pidetään esiopetuksen ja alkuopetuksen välillä.

3. TOIMINTAA OHJAAVAT ARVOT

Kaiken toiminnan perusta on lapsen yksilöllisen oppimisen ja kasvun edistäminen ja tukeminen turvallisessa ympäristössä. Leikki ja erilaiset toiminnalliset oppimismenetelmät korostuvat päivittäisessä toiminnassa. Jokaisella lapsella on mahdollisuus harjoitella ja oppia uusia tietoja ja taitoja kannustavassa, turvallisessa ja rauhallisessa ympäristössä, jotta hänen itsetuntonsa ja itseluottamuksensa kasvavat ja kehittyvät. Arjessa aikuiset havainnoivat lasta toiminnan aikana. Varhainen puuttuminen sekä mahdollisten oppimisen haasteiden havaitseminen ja ennaltaehkäiseminen on tärkeää. Tavoitteena on toimia yhdessä perheen kanssa lapsen parhaaksi. Pienryhmätoiminta on yksi tärkeitä toimintaperiaatteitamme. Järjestämme toimintaa pienryhmissä, jotta voimme vastata paremmin lasten tarpeisiin ja ottaa huomioon heidän vahvuutensa ja mielenkiinnonkohteensa.

Positiivinen pedagogiikka oppimisen perustana

Ajattelemme, että hyvinvoiva, motivoitunut, sinnikäs ja omista vahvuuksistaan tietoinen lapsi oppii uusia asioita parhaiten. Siksi Paltamon esiopetuksessa haluamme perustaa oppimiskäsityksemme positiivisen pedagogiikan varaan. Positiivinen pedagogiikka on ajatusmalli ja toimintatapa, joka läpileikkaa kaiken toimintamme. Tavoitteena on tunnistaa lasten vahvuuksia, opetella vahvuussanastoa, tehdä onnistumisia näkyväksi ja vahvistaa näin lapsen uskoa omaan taitoihinsa ja mahdollisuuksiinsa sekä luoda luja perusta myönteiselle käsitykselle itsestä. Alla olevassa kuvassa on esitetty mielestämme tärkeitä luonteenvahvuuksia, jotka tukevat lapsen kasvua, oppimista, ja laaja-alaista hyvinvointia (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2016).

4. ESIOPETUKSEN TOIMINTA

Kaikissa Paltamon esiopetusryhmissä annettava esiopetus noudattaa Paltamon kunnan esiopetussuunnitelmaa, joka pohjautuu valtakunnalliseen esiopetussuunnitelmaan. Esiopetussuunnitelman voi lukea Paltamon kunnan verkkosivuilta: Varhaiskasvatus ja opetus → Esiopetus → opetussuunnitelmat.

4.1 Oppimisympäristöt

Korpitien monitoimikeskuksen läheisyydessä on hyvät ulkoilumaastot sekä toimivat ja monipuoliset puitteet liikunnalle. Metsä tarjoaa oivallisen oppimis- ja tutkimisympäristön. Näiden lisäksi Korpitien koulun piha-alueet ovat esiopetusryhmän käytettävissä. Teemme esiopetusvuoden aikana mahdollisesti retkiä muuallekin kuin lähiympäristöön. Ohjatun liikunnan lisäksi liikunnallisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa.

Yhteisesti sovitut säännöt ja toimintatavat luovat ilmapiiriltään turvallisen ja muita kunnioittavan oppimisympäristön. Esiopetusryhmissä laaditaan lasten kanssa yhteiset pelisäännöt lukuvuoden alussa. Sääntöjen toimivuutta ja toteutumista arvioidaan lasten kanssa arjen tilanteissa.

Miten kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ehkäistään

- Paltamon esiopetuksessa puututaan kaikkeen loukkaavaan käyttäytymiseen!
- Kasvattajan läsnäolo sekä havainnointi
- Selkeät säännöt positiivisen kautta (ei älä- eikä ei-kulttuuria)
- Esiopetuksessa ollaan kiinnostuneita lapsen kuulumisista, kokemuksista ja tunteista
- Huoltajan kanssa keskustellaan huolenaiheista heti huolen ilmettyä
- Pienryhmätoiminta
- Esiopetuksessa mallinnetaan arvostavaa vuorovaikutusta ja harjoitellaan tunnetaitoja sekä tunteiden sanoittamista
- Kiusaamisesta keskustellaan hyödyntäen kirjallisuutta sekä draaman keinoja
- Kasvattajat huolehtivat, että kukaan lapsi ei tunne oloaan ulkopuoliseksi
- Esiopetuksessa kannustetaan hyvään käytökseen

Miten kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puututaan ja miten toimenpiteiden toteutumista seurataan.

- Mieltä pahoittavaan toimintaan puututaan heti, kun se havaitaan tai lapsi siitä kertoo
- Selvitetään kaikkien osapuolten näkemykset tilanteista, etsitään ratkaisuja yhdessä
- Huoltajia tiedotetaan aina kiusaamis-, väkivalta- ja häirintätilanteista
- Sovittelutilanteet ovat oppimistilanteita, joissa harjoitellaan erimielisyyksien ratkaisemista
- Kasvattajat havainnoivat lapsia, ilmapiiriä ja vuorovaikutuksen toimivuutta
- Paltamon kunnan varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen on laadittu loukkaavan käyttäytymisen ehkäisyn suunnitelma (LOKSU), joka löytyy Paltamon kunnan verkkosivuilta <https://www.paltamo.fi/media/varhaiskasvatuksen-asiakirjat-ja-kuvat/loukkaavan-kaytoksen-ehkaisyn-suunnitelma.pdf>

4.2 Arviointi esiopetuksessa

Arvioinnilla on esiopetuksessa kaksi tehtävää: sen avulla suunnitellaan ja kehitetään opetusta sekä tuetaan kunkin lapsen kasvua, oppimista ja laaja-alaista hyvinvointia. Arviointi on kiinteä osa esiopetuksen arkea. Työntekijät arvioivat toimintaa eri näkökulmista yhteisissä palavereissa sekä päivittäisissä keskusteluissa. Toimintaa arvioidaan myös yhdessä lasten kanssa sekä huoltajien kanssa käytyjen keskustelujen ja heiltä tulevan palautteen kautta.

Toiminnan arvioinnin perustana ovat:

- Työntekijöiden havainnot lapsista (työskentely, käyttäytyminen, oppimisen edistyminen)
- Keskustelut lasten kanssa
 - Lapsilta kysytään säännöllisesti mitä mieltä he ovat esiopetuksesta; mistä he pitävät, mitä haluaisivat oppia, mitä pitäisi tehdä toisin
- Keskustelut huoltajien kanssa
 - Huoltajilta kysytään esiopetuksen alkaessa toiveita toiminnan järjestämiseen liittyen ja keväällä toteutunutta toimintaa arvioidaan huoltajien kanssa
- Lasten henkilökohtaisten esiopetuksen oppimissuunnitelmien toteutumisen seuranta.

4.3 Esiopetuksen tavoitteet ja sisällöt

Esiopetuksen aikana harjoitellaan työskentelytaitoja, keskittymistä, tehtävien loppuun saattamista, ohjeiden mukaan toimimista ja työrauhan antamista. Omista tavaroista, vaatteista ja oman toimintaympäristön siisteydestä huolehtiminen on myös tärkeää. Yhdessä toimiessa sosiaalisuus, vuorovaikutustaitojen harjoittelu, anteeksi pyytäminen ja antaminen ovat päivittäin esillä. Ristiriitatilanteet selvitetään heti niiden ilmettyä. Yhteisistä säännöistä pidetään kiinni ja muistetaan hyvät käytöstavat. Toiminnan ohessa kannustamme lapsia yrittämään itse, kokeilemaan ja pohtimaan omia ratkaisuja. Lapsille annetaan positiivista palautetta joka päivä. Leikki on keskeisellä sijalla toiminnassa. Lapsi oppii leikkimällä, tekemällä itse, tutkimalla ja kokeilemalla. Leikki toimii yhtenä oppimisen välineenä ja kouluvalmiustaitojen vahvistajana. Leikki tuo oppimiseen iloa ja elämyksellisyyttä.

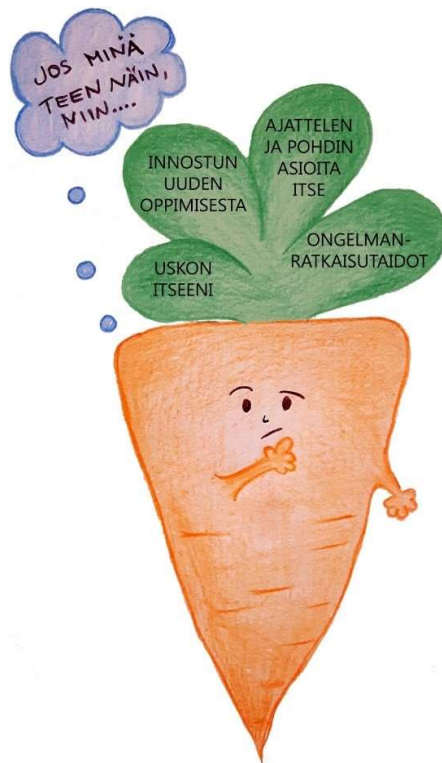
Arjen struktuuri luo turvallisuutta ja kiireettömyyttä. Esiopetusryhmässä käytetään kuvia päiväohjelmassa, joiden avulla lapset oppivat hahmottamaan päivänkulkua ja sisältöä. Esiopetusvuoden aikana edetään turvallisten viikoittaisten ja kuukausittaisten suunnitelmien pohjalta. Lasten toiveet ja mielenkiinnon kohteet ovat tärkeä osa toiminnan suunnittelua. Lasten toiveet ja mielipiteet otetaan huomioon ja lasten mielenkiinnon kohteita sekä tarpeita arjessa havainnoidaan. Erilaiset teemat ohjaavat suunnittelua. Esiopetuksessa olevat lapset osallistuvat koko varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen yhteisiin tapahtumiin ja projekteihin.

4.4 Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu läpi elämän. Alla on kuvattu esiopetuksen laaja-alaisen osaamisen alueet sekä niiden tavoitteet (porkkanoiden lehdissä) ja se, mitä kunkin laaja-alaisen osaamisen sisällöt tarkoittavat arjen toiminnassa.

1. Ajattelu ja oppiminen

Esiopetuksen tehtävä on rohkaista ja auttaa lapsia kehittämään ajattelun ja oppimisen taitojaan sekä vahvistaa lasten luottamusta omaan osaamiseensa

Arjen toiminnassa:

Lorut
Musisointi
Draamatoiminta
Leikki
Pelit
Ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävät
Monipuolinen liikkuminen
Havaintomotoriset harjoitukset
Kysyminen ja kyseenalaistaminen
Toisten kannustaminen
Onnistumisista iloitseminen
Uudelleen yrittäminen
Itsearviointi

2. Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Esiopetuksen tehtävä on tarjota lapsille mahdollisuuksia harjoitella vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja turvallisesti vertaisryhmän ja lähiyhteisön aikuisten kanssa.

Arjen toiminnassa:

Lapsia rohkaistaan tutustumaan toisiin ihmisiin ja toimimaan heidän kanssaan

Juhlat

Leikit

Yhteistyöhön perustuva toiminta

Harjoitellaan käyttäytymistä eri tilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa

Lapsia kohdellaan arvostavasti

Lapsia ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin

Lähiympäristöön ja sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen tutustuminen

Lapsia ohjataan arvostamaan oman ja toisten perheiden perinteitä ja tapoja

Lasten kielitietoisuuden kehittymistä tuetaan

Lapsia rohkaistaan ilmaisemaan itseään eri keinoin

3. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten hyvinvointiin liittyviä taitoja sekä ohjata heitä tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja. Esiopetuksessa tuetaan lasten myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen.

Arjen toiminnassa:

Lapsia ohjataan edellytystensä mukaan huolehtimaan itsestään, toisista, omista tavaroista ja yhteisestä ympäristöstä

Opetuksessa ja yhteistyössä huoltajien kanssa käsitellään lasten arkielämän rytmiä sekä ruokailun ja levon merkitystä

Monipuolinen ja riittävä liikunta lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edellytyksenä

Lasten kanssa pohditaan heidän hyvää oloaan edistäviä ja haittaavia tekijöitä

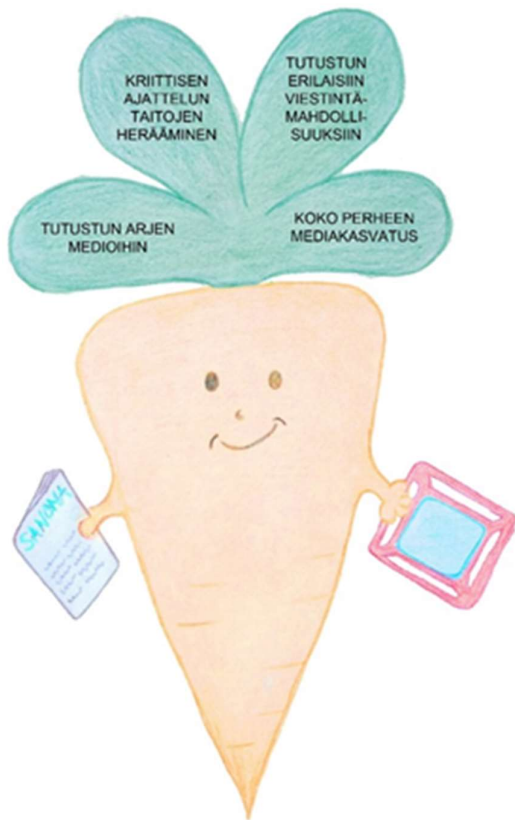
Lapsia ohjataan toimimaan turvallisesti lähiliikenteessä

Lapsia ohjataan pyytämään ja hakemaan apua tarvittaessa

Lasten kanssa kokeillaan teknologisia ratkaisuja ja harjoitellaan laitteiden ja välineiden turvallista käyttöä

4. Monilukutaito sekä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Monilukutaidon kehittyminen alkaa jo varhaislapsuudessa ja jatkuu koko elämän ajan. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten monilukutaidon kehittymistä yhteistyössä huoltajien kanssa. Esiopetuksen tehtävä on kotien rinnalla edistää lasten tieto- ja viestintäteknologista osaamista.

Arjen toiminnassa:

Lapsia kannustetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan erilaisia viestejä

- Niiden avulla opetellaan ilmaisua ja vuorovaikutusta ja niiden herättämiin ajatuksiin ja tunteisiin eläydytään yhdessä

Lasten kuvalukutaidon, kirjoittamisen, lukemisen ja numeerisen lukutaidon sekä medialukutaidon kehittymistä tuetaan

Aikuisen malli

Rikas tekstiympäristö

Lasten tuottama kulttuuri

Elokuvat

Leikkilorut

Musiikki

Opetuksessa tutustutaan erilaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin, palveluihin ja peleihin

Tieto- ja viestintäteknologian avulla tuetaan lasten vuorovaikutustaitoja, oppimisen taitoja sekä vähitellen kehittyvää kirjoitus- ja lukutaitoa

Mahdollisuudet kokeilla ja tuottaa itse edistävät lasten luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taitoja

Lapsia ohjataan omaksumaan turvallisia ja ergonomisia käyttötaitoja

5. Osallistuminen ja vaikuttaminen

Lasten oikeuksiin kuuluvat kuulluksi tuleminen ja osallisuus omaan elämäänsä vaikuttavissa asioissa. Esiopetuksessa kunnioitetaan näitä demokratian toteutumisen keskeisiä periaatteita. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten vähitellen kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.

Arjen toiminnassa:

Esiopetuksen toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä lasten, esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa

Opetellaan hahmottamaan yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä

Lasten arvostava kohtaaminen

Lasten ajatuksien kuunteleminen

Yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa toimiminen

Lapsia kannustetaan auttamaan toisia ja pyytämään tarvittaessa apua

Lasten on tärkeä saada kokea ja tietää, että he lapsina ovat oikeutettuja aikuisten apuun ja suojeluun

4.5 Oppimisen alueet

KIELTEN RIKAS MAAILMA

Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa jokaisen lapsen kielellisten taitojen ja valmiuksien sekä kielellisten identiteettien kehittymistä.

ARJEN TOIMINNASSA:

- Lapsille tarjotaan monipuolista kuunneltavaa, luettavaa ja katseltavaa
- Opetuksessa käytetään erilaisia tekstejä kuten lastenkirjallisuutta, lasten tietokirjoja, lehtiä, verkkotekstejä ja äänikirjoja
- Lapsille luetaan ja kerrotaan tarinoita, ja heitä kannustetaan itse keksimään niitä
- Lasten kertomuksia, loruja ja sanallisia viestejä dokumentoidaan
- Lasten kanssa harjoitellaan kysymistä, pyytämistä, neuvottelemista ja toimimista erilaisissa tilanteissa
- Lapsia ohjataan kertomaan, kuvailemaan ja selittämään sekä ilmaisemaan mielipiteensä ja eläytymään erilaisiin teksteihin
- Lasten kielellisen muistin ja sanavarannon kehitystä tuetaan esimerkiksi loruilla ja laululeikeillä, kielellä leikkittelyllä, nimeämisellä sekä käyttämällä erilaisia kuvaavia sanoja ja uusia käsitteitä
- Lasten huomiota suunnataan sanojen merkityksistä kielen muotoihin ja rakenteisiin, kuten äänteisiin, kirjaimiin, tavuihin ja sanoihin

ILMAISUN MONET MUODOT

Esiopetuksen tehtävä on kehittää lasten ilmaisua musiikillisen, kuvataiteellisen, käsitöiden sekä suullisen ja kehollisen ilmaisun perustaitoja harjoittelemalla.

ARJEN TOIMINNASSA:

MUSIIKILLINEN TOIMINTA:

- Lapsille tarjotaan kokemuksia laulun, tanssin, liikkeen, soiton ja oman musiikin luomisen avulla
- Heidän kanssaan opetellaan lauluja ja tutustutaan monipuolisesti eri musiikkityyleihin ja soittimiin
- Musiikilla leikitään, kokeillaan ja improvisoidaan
- Lasten kanssa havainnoidaan äänen tasoa, kestoja, voimaa ja sointivärejä musiikillisessa toiminnassa
- Lapset saavat kokemuksia perussykkeestä, sanarytmeistä ja kehosoitamisesta
- Opetus tarjoaa lapsille kokemuksia erilaisista tavoista tehdä musiikkia yhdessä sekä pienimuotoisten musiikkiesitysten harjoitteluprosesseista ja esiintymistilanteista

KÄDENTÄIDOT:

- Lasten kanssa kokeillaan sekä kovien (esim. kivi, puu, metalli) että pehmeiden (esim. villa, sammal, kangas) materiaalien käyttöä ja opetellaan niiden käsittelyssä tarvittavia tekniikoita ja perustaitoja
- Lapsia rohkaistaan suunnittelemaan ja toteuttamaan erilaisia käsitöitä mielikuvituksensa, kiinnostuksen kohteidensa ja omien taitojensa puitteissa yhdessä toisten kanssa
- Lapset suunnittelevat ja valmistavat aikuisten tuen avulla loogisesti eteneviä, pienten lasten osaamistasolle suhteutettuja, pitempikkestoisia käsityöprosesseja
- Työskentelyssä hyödynnetään paikallisia tai lapsiryhmän taustoihin liittyviä käsityöperinteitä sekä kierrätysmateriaaleja

KUVALLINEN ILMAISU

- Esiopetuksessa tuetaan lasten kuvallisen ajattelun ja kuvailmaisun kehittymistä tekemällä, tulkitsemalla ja arvioimalla erilaisia kuvia
- Lapsia rohkaistaan kokeilemaan erilaisia kuvan tekemisen tapoja, välineitä ja materiaaleja
- Kuvan tekemisen taitoja harjoitellaan moniaistisesti esimerkiksi maalaamalla, rakentamalla ja mediaesityksiä tekemällä
- Lasten kanssa havainnoidaan heidän itse tuottamiensa kuvien lisäksi taideteoksia, median kuvia, esineiden muotoilua sekä rakennetun ja luonnon ympäristön kohteita
- Lapsia ohjataan tulkitsemaan ja kertomaan ajatuksiaan kuvallisista viesteistä
- Kuvia tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota esimerkiksi väreihin, muotoihin, materiaaleihin, tekijään, esitysyhteyteen ja kuvien herättämiin tunteisiin

SUULLINEN JA KEHOLLINEN ILMAISU

- Lapset saavat kokemuksia siitä, miten kielellä, äänellä ja keholla voidaan leikkiä ja kehittää vuorovaikutus- ja ilmaisun taitoja monipuolisesti
- Lapset saavat kokemuksia sekä spontaanista ilmaisusta että yhdessä suunnitellusta prosessista ja yhteisestä esittämisestä
- Lasten mielikuvituksesta nousevia tai heidän kokemiaan ja havaitsemiaan asioita työstetään yhdessä ilmaisun ja vuorovaikutuksen keinoin
- Opetuksessa hyödynnetään esimerkiksi toimintaan sopivia loruja, runoja, satuja, kertomuksia, näytelmiä sekä muuta kirjallisuutta
- Ilmaisumuotoina voidaan käyttää esimerkiksi draamatoimintaa, sanataidetta, tanssia ja sirkusta

PALTAMON KUNNAN KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMA

Paltamon kunnan kulttuurikasvatussuunnitelmassa on tilaa lasten ja nuorten itse tekemälle taiteelle, ammattitaiteelle ja rikkaalle paikalliselle kulttuuriperinnölle.

- Suunnitelma tukee opetussuunnitelmien tavoitteita.
- Se takaa vuosittain jokaiselle 0–18 -vuotiaalle paltamolaiselle taide- ja kulttuurikasvatusta yhdenvertaisesti ja saavutettavasti.
- Suunnitelma vahvistaa lasten ja nuorten tunne- ja esiintymistaitoja, lisää yhteisöllisyyttä ja kunnan elinvoimaisuutta, työllistää ja tukee kunnan strategisia tavoitteita.
- Kulttuurikasvatussuunnitelma vastaa myös kuntien kulttuuritoimintalin vaatimuksiin.

Kulttuurikasvatussuunnitelman kolmivuotinen toteutus on alkanut lukuvuonna 2022–2023. Suunnitelma juurrutetaan pysyväksi osaksi kunnan toimintaa.

Kulttuurikasvatussuunnitelmaa päivitetään lukuvuoden 2025–2026 aikana.

https://www.paltamo.fi/media/kulttuuri-ja-tapahtumatuotanto/paltamon-kunnan-kulttuurikasvatussuunnitelma-2021-kunnanhallitus_08112021.pdf

MINÄ JA MEIDÄN YHTEISÖMME

Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten valmiuksia toimia yhteiskunnassa ja ymmärtää moninaisuutta. Aihetta lähestytään historiallisesta ja yhteiskunnallisesta sekä etiikan ja katsomusten näkökulmista.

ARJEN TOIMINNASSA:

- Lasten kanssa tutustutaan johonkin lähiympäristön henkilöön tai kohteeseen historiallisesta näkökulmasta
- Lasten kiinnostusta yhteiskunnallisiin asioihin herätetään keskustelemalla heitä kiinnostavista lähiyhteisön ja yhteiskunnan ajankohtaisista asioista
- Lapset tutustuvat opettajan johdolla niin omaan kuin muihinkin lapsiryhmässä tai lähiyhteisössä edustettuina oleviin uskontoihin ja katsomuksiin sekä niihin liittyviin tapoihin ja perinteisiin
- Lasten kanssa tutustutaan mediaan ja kokeillaan median tuottamista leikinomaisesti turvallisissa ympäristöissä
- Mediatarjonnan sisältöä ja todenmukaisuutta pohditaan yhdessä lasten kanssa
- Opetuksessa tutustutaan lasten oikeuksiin hyödyntäen YK:n yleissopimusta lapsen oikeuksista
- Lasten kanssa laaditaan ja kehitetään esiopetusryhmän sääntöjä
- Lapsille tarjotaan osallistumisen ja vaikuttamisen kokemuksia lähiympäristössään
- Lapsia ohjataan tunnistamaan tunteitaan, toimimaan ystävällisesti ja vastuullisesti sekä ratkaisemaan rakentavasti lasten keskinäisiä ristiriitatilanteita
- Lapsia rohkaistaan erilaisten elämänskysymysten pohdintaan yhdessä toisten kanssa ja heille tarjotaan mahdollisuuksia ihmetellä elämänskysymyksiä esimerkiksi leikkien, keskustellen ja luovasti itseään ilmaisten

TUTKIN JA TOIMIN YMPÄRISTÖSSÄNI

Esiopetuksen tehtävänä on tukea lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä ja kiinnostusta matematiikkaan. Tehtävänä on myös vahvistaa lasten luonnontuntemusta ja luontosuhdetta sekä tutustua arjen teknologiaan.

ARJEN TOIMINNASSA:

- **Ympäristökasvatus**
 - Tutkitaan ja tutustutaan kasveihin, eläimiin ja luonnon ilmiöihin
 - Havainnoidaan ympäristöä eri aistien avulla sekä havaintovälineiden avulla
 - Havainnoista keskustellaan, havaintotietoa opetellaan luokittelemaan sekä tehdään pieniä kokeita
 - Opetellaan luontoon liittyvien käsitteiden käyttöä ja päätelmien tekemistä sekä pohditaan syy-seuraussuhteita
 - Lapsia ohjataan huolehtimaan ympäristöstään ja sen viihtyisyydestä sekä kunnioittamaan luontoa, sen kasveja ja eläimiä

- Edistetään kestävään elämäntapaan kasvamista, luonnonsuojelua sekä siinä tarvittavien taitojen harjoittamista (roskaamaton retkeily, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden opettelu, ruokailuun liittyvä vastuullisuus, energian säästäminen sekä jätteiden vähentäminen esimerkiksi kierrätyksen, tavaroiden korjaamisen ja uudelleenkäytön avulla)
- **Teknologiset ratkaisut**
 - Tutustutaan teknologiaan keksimällä, askartelemalla ja rakentamalla itse erilaisia rakenteita ja ratkaisuja eri materiaaleja hyödyntäen (kierrätettävät ja uudelleenkäytettävät materiaalit)
 - Havainnoidaan ja pohditaan arjessa esiintyviä teknologisia ratkaisuja ja niiden ominaisuuksia

LASTEN MATEMAATTISEN KEHITYKSEN KESKEISET OSA-ALUEET ESIOPETUKSEN ARJEN TOIMINNASSA:

- **Matemaattiset suhteet**
 - Havaintojen tekeminen ja niiden sanallistaminen
 - Vertailu, luokittelu, asioiden ja esineiden järjestäminen, säännönmukaisuuksien löytäminen ja tuottaminen
 - Sijainti- ja suhdekäsitteiden käyttö sekä päätelmien tekeminen
 - Avaruudellisen hahmottamisen kehittymisen tukeminen
 - Muistia kehittävä toiminta
- **Lukukäsite**
 - Lapsia innostetaan havainnoimaan lukumääriä ympäristöstä sekä liittämään ne lukusanaan ja numeromerkkeihin taitojensa mukaan
 - Lukumääriä vertaillaan ja tutkitaan lukumäärän muutosta käytännön esimerkkejä keksien
 - Lukujen luettelemisen taitoa vahvistetaan esimerkiksi sormien käytön, laulujen tai leikkien avulla
 - Lasten kanssa harjoitellaan lukumäärien laskemista erilaisista esineistä tai kuvista tai havainnoista muodostuvista joukoista osana arjen toimintaa
 - Joukon osia yhdistellään, erotetaan ja hajotetaan sekä lasketaan lukumääriä uudelleen
 - Erilaisia joukkoja ja niiden lukumääriä vertaillaan keskenään ja asetetaan järjestykseen
 - Harjoitellaan lukusanan ja lukumäärän yhdistämistä numeromerkkeihin sekä niiden järjestämistä lukujonoksi
- **Geometriset käsitteet**
 - Tutustutaan kuvioihin, kappaleisiin ja niiden ominaisuuksiin
 - Lapsia kannustetaan tutkimaan ja kokeilemaan eri esineiden 2- ja 3-ulotteisuutta sekä opettelemaan näihin liittyviä sijainti- ja suhdekäsitteitä, kuten edessä, ylhäällä, vasemmalla ja oikealla ja joka toinen

- o Lapsille järjestetään mahdollisuuksia rakenteluun, askarteluun ja muovailuun
- o Geometrian sisältöjä ja muotokieltä tutkitaan liikkuen ja visuaalisen toiminnan sekä luovuuden kautta
- o Lasten kanssa tutustutaan ympäristössä oleviin muotoihin ja harjoitellaan tunnistamaan ja nimeämään niitä
- **Mittaaminen ja aika**
 - o Mittaamista harjoitellaan keholla ja eri välineillä
 - o Opetuksessa harjoitellaan ajankäsitteitä, kuten joskus, eilen ja aamulla
 - o Aikajärjestystä pohditaan yhdessä esimerkiksi vuorokaudenaikoja havainnoimalla sekä päivärytmiä visualisoimalla
- **Aritmeettiset perustaidot**
 - o Yhteen- ja vähennyslaskuja harjoitellaan havainnollisesti erilaisilla esineiden, kuvien tai havaintojen muodostamilla joukoilla samalla kielellistään
 - o Lapsia ohjataan ymmärtämään lisäämisen ja vähentämisen käsitteitä kuten yksi vähemmän/yhden suurempi

KASVAN, LIKUN JA KEHITYN

Esiopetuksen tehtävänä on luoda pohjaa terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle ja liikunnalliselle elämäntavalle sekä kehittää lasten terveysosaamista ja turvataitoja. Lisäksi tehtävänä on edistää kestävään elämäntapaan kuuluvia ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumuksia.

ARJEN TOIMINNASSA:

- Lasten kanssa tutustutaan terveelliseen ruokaan ja pohditaan sen merkitystä osana arkea
- Ruokailutilanteista luodaan lasten kanssa viihtyisiä, lapsia ohjataan hyviin tapoihin ja lasten kanssa tutustutaan suomalaiseen sekä johonkin muuhun ruoka- ja tapakulttuuriin
- Pohditaan terveyteen liittyviä tekijöitä ja tuetaan lasten valmiuksia pitää huolta terveydestään
- Edistetään lasten fyysistä aktiivisuutta ja motorisia taitoja oppimisympäristöjä muokkaamalla
- Ohjatun liikunnan lisäksi lapsilla on mahdollisuus päivittäiseen omaehtoiseen liikkumiseen sisällä ja ulkona
- Lapsia rohkaistaan liikkumaan myös vapaa-ajalla
- Motorisia perustaitoja kuten tasapaino- (pysähtymisiä ja harhauttamisia sisältävät leikit, taitoradat), liikkumis- (kierimistä, kiipeämistä, juoksua ja hyppelyä sisältäviä harjoituksia) ja välineenkäsittelytaitoja (työntämällä, vetämällä ja käyttämällä monipuolisesti erilaisia välineitä ja palloja) harjoitellaan säännöllisesti.

- Lapsia innostetaan sorminäppäryyttä ja tarkkuutta kehittävien pelien pelaamiseen
- Lasten kanssa tarkastellaan lapsiin kohdistuvaa mainontaa
- Kaveruutta ja toisten huomioon ottamista sekä tunteiden tunnistamista ja hallintaa harjoitellaan arjen tilanteissa ja leikeissä (Systemaattinen tunnetaitokasvatus on kuvattu Loukkaavan käytöksen ehkäisyn suunnitelmassa (Loksu))
- Lasten kanssa havainnoidaan nukkumisen ja liikkumisen määrää sekä mietitään niiden yhteyttä päivittäiseen virkeyteen ja hyvään oloon
- Opetuksessa haetaan tietoa hygieniasta ja harjoitellaan siihen liittyviä perustaitoja osana esiopetuksen arkea
- Lapsia ohjataan myönteiseen kehoitsetuntoon ja kehonkuvaan sekä kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa
- Lapset saavat esiopetuksessa tietoa oikeudesta turvalliseen elämään, arvostavaan kohteluun ja fyysiseen koskemattomuuteen
- Lasten kanssa havainnoidaan ja pohditaan arjen toimintaympäristöihin ja esiopetuksen oppimisympäristöihin liittyviä yleisimpiä fyysisiä ja psyykkisiä vaaratilanteita
- Opetuksessa harjoitellaan lähiliikenteessä liikkumisen sääntöjä sekä turvallista toimintaa tieto- ja viestintäteknologisissa ympäristöissä ikäkaudelle sopivalla tavalla

5. TUKI JA OPPILASHUOLTO ESIOPETUKSESSA

Esiopetuksessa lapsen tuki ja oppilashuolto on lapsen laaja-alaisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Tarvittaessa lapsen asioita kokoonnutaan miettimään yhdessä huoltajien, varhaiskasvatuksen erityisopettajan ja mahdollisten muiden asiantuntijoiden kanssa. Esiopetusryhmillä on mahdollisuus konsultoida erityisopetukseen liittyvissä asioissa varhaiskasvatuspäällikköä Anna Sivosta ja kiertävää varhaiskasvatuksen erityisopettajaa Minna Härköstä.

5.1 Ryhmäkohtaiset tukimuodot

Opettajan antama yleinen tukiopetus

Yleisen tukiopetuksen sisältöinä lukuvuonna 2025–2026 on:

- Joustava pienryhmätoiminta, jonka sisällöt määräytyvät lasten tarpeiden mukaan
 - o Kielellisten taitojen vahvistaminen
 - o Matemaattisten taitojen vahvistaminen
 - o Motoristen taitojen vahvistaminen
 - o Keskittymis- ja työskentelytaitojen vahvistaminen
 - o Sinnikkyystaitojen vahvistaminen
- Tunne- ja kaveritaitojen vahvistaminen pienryhmätoiminnassa ja koko ryhmän tasolla
 - o Kirjallisuuden ja yhteisten keskustelujen kautta
 - o Draamallisen ilmaisun kautta
 - o Laulujen ja lorujen kautta
 - o Erilaisten tunnetaitomateriaalien avulla

Opettajan antama opetuskielen tukiopetus

Opetuskielen tukiopetusta järjestetään koko ryhmän tasolla ja joustavassa pienryhmätoiminnassa. Opetuskielen tukiopetus on kielitietoista opetusta.

- Kielipeda-materiaalin hyödyntäminen kielellisten taitojen kartoittamisessa
- Koko henkilöstön käyttämä rikas puhekieli
- Monipuolisten materiaalien käyttö kielellisten taitojen vahvistamisessa
 - o Riimit, lorut, laulut
 - o Nimeämisen ja käsitteiden harjaannuttaminen
 - o Asioiden ja esineiden sanoittaminen arjessa
 - o Saduttaminen, kirjallisuus ja draama
 - o Tavuttaminen ja rytmittelyt

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antamia ryhmäkohtaisia tukimuotoja tarkennetaan lukuvuoden alussa ja aikana lapsista lähtevien tarpeiden mukaisesti. Tarkennuksia päivitetään lukuvuosisuunnitelmaan tarpeen mukaan.

6. ESIOPETUKSEN TAPAHTUMAT

Syyslukukaudella:

Esi- ja perusopetuksen yleisurheilukisat 4.9.2025

Paltamon kunnan joustavan esi- ja alkuopetuksen yhteinen tapahtuma Kontiomäen koululla 16.9.2025

Paltamon kunnan joustavan esi- ja alkuopetuksen yhteinen lauluhetki etäyhteyksin 8.10.2025

Viikolla 46 Lasten oikeuksien juhla

Kevätlukukaudella:

Esi- ja perusopetuksen hiihtokilpailut keväällä 2026

Kulttuurikasvatussuunnitelman mukainen toimintapäivä

Esiopetuksen uintiviikko toukokuussa 2026

Paltamon kunnan joustavan esi- ja alkuopetuksen yhteinen kevättapahtuma 22.5.2026

Lisäksi esiopetus osallistuu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja muiden yhteistyötahojen tapahtumiin.